

AKCIJSKI NAČRT, ki vsebuje ukrepe za zagotavljanje izbranih SSP s področja oskrbe za starejše

Kazalnik D 2.4.2.

Pilotna aktivnost I - Analiza in razvoj inovativnih rešitev za zagotavljanje storitev splošnega pomena (SSP) za starejše

Maj 2018, ICRA d. o. o. Idrija

Priprava dokumenta: Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d. o. o. Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija

Izvajalci:

Dušanka Černalogar
Mag. Jožica Lazar
Mateja Bizjak

Naročnik:

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

Pooblaščen oseba s strani naročnika:

Mag. Barbara Černič Mali

Čas priprave: maj – junij 2018

Projekt: INTESI - Celostne prostorske strategije za zagotavljanje storitev splošnega pomena

Naziv javnega naročila: Izvajanje pilotnih aktivnosti projekta INTESI - Celostne prostorske strategije za zagotavljanje storitev splošnega pomena

Številka javnega naročila: JN005771/2016-W01

Projekt INTESI je sofinanciran s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru Interreg programa Območje Alp.

Kazalo vsebine

1	UVOD	5
2	ANALIZA TRENUTNEGA STANJA IN DEFINICIJA PROBLEMA	5
3	NAMEN IZDELAVE AKCIJSKEGA NAČRTA	7
4	CILJI AKCIJSKEGA NAČRTA	9
4.1	UKREP 1: Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših	10
4.1.1	Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep.....	10
4.1.2	Opis z navedbo ciljev	12
4.1.3	Sinergije z drugimi akcijami	12
4.1.4	Oprelitev ciljnih skupin.....	13
4.1.5	Oprelitev nosilcev in sodelujočih	14
4.1.6	Ocena stroškov, možnosti financiranja	14
4.1.7	Izvedljivost ukrepa.....	14
4.2	UKREP 2: Terenski socialni delavec	18
4.2.1	Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep.....	18
4.2.2	Opis z navedbo ciljev	18
4.2.3	Sinergije z drugimi akcijami	19
4.2.4	Oprelitev ciljnih skupin.....	19
4.2.5	Oprelitev nosilcev in sodelujočih	20
4.2.6	Ocena stroškov, možnosti financiranja	20
4.2.7	Izvedljivost ukrepa.....	20
4.3	UKREP 3: Prevozi za starejše	21
4.3.1	Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep.....	21
4.3.2	Opis z navedbo ciljev	22
4.3.3	Sinergije z drugimi akcijami	22
4.3.4	Oprelitev ciljnih skupin.....	23
4.3.5	Oprelitev nosilcev in sodelujočih	23
4.3.6	Ocena stroškov, možnosti financiranja	23
4.3.7	Izvedljivost ukrepa.....	23
5	ANALIZA TVEGANJA	25
6	FINANČNI NAČRT IZVEDB POSAMEZNIH AKCIJ.....	27
6.1	Finančni načrt: Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših.....	27

6.2	Finančni načrt: Terenski socialni delavec	28
6.3	Finančni načrt: Prevozi za starejše	29
7	TERMINSKI PLAN IZVEDBE	30
8	VIRI:	31

1 UVOD

V okviru pilotne aktivnosti I: Analiza potreb in razvoj inovativnih rešitev za storitve splošnega pomena (SSP) za starejše ter pilotna aktivnost, sta bili kot podlaga za izbor ukrepov vključenih v ta akcijski načrt, izvedeni 2 aktivnosti in sicer Analiza ponudbe in povpraševanja po SSP s poudarkom na oskrbi in potrebah starejših, vključno s področjem mobilnosti ter Preveritev ponudbe v širšem območju Severno Primorske regije. Tretja aktivnost - Priprava in izvedba dveh izobraževanj za lokalno prebivalstvo Izobraževanje na temo pomoči in oskrbe starejših in Podjetniško-motivacijska delavnica pa je vključena v akcijski načrt kot del ukrepa Spodbujanja podjetništva na področju oskrbe starejših.

Prvo izobraževanje se je iz krajšega neformalnega izobraževanja preoblikovalo in verificiralo pri Socialni zbornici Slovenije, tako, da so udeleženske z uspešno opravljenim izobraževanjem izpolnile enega izmed pogojev za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu.

Z nadaljnjim izvajanjem takšnega izobraževanja se omogoča zaposlitev ali samozaposlitev na področju oskrbe starejših.

Struktura akcijskega načrta je nastavljena tako, da so dobro razvidni vsi trije podani predlogi, ki so tudi ustrezno podprti z izsledki opravljenih analiz, ter so odraz potreb in povpraševanja.

Predlogi, ki jih vsebuje akcijski načrt so in so bili dogovorjeni skupaj z naročnikom so:

- Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših,
- Terenski socialni delavec,
- Prevozi za starejše.

2 ANALIZA TRENUTNEGA STANJA IN DEFINICIJA PROBLEMA

Prva aktivnost v sklopu Pilotne aktivnosti I - analiza ponudbe in povpraševanja po SSP s področja oskrbe in potreb starejših, vključno s področjem mobilnosti na Idrijsko-Cerkljanskem je vsebovala več aktivnosti in sicer analizo ponudbe, kjer so bile pregledane storitve, ki so na voljo na območju Idrijsko-Cerkljanskega, identifikacija ponudnikov storitev, dostopnost in razpoložljivost. Temu je sledila analiza povpraševanja. Po pridobitvi rezultatov pa se je določilo še razkorake med ponudbo in povpraševanjem.

Če navedemo najpomembnejše ugotovitve in razkorake lahko ugotovimo, da največ respondentov iz Cerknja meni, da bi v Cerknem potrebovali Dom upokojencev oz. drugo obliko bivalne skupnosti, na Cerkljanskem podeželju pa jih je kot manjkajoče največ navedlo razne prevoze. V Idriji je največ respondentov omenilo, da bi v Idriji potrebovali razne prevoze ter različne oblike varstva, na Idrijskem podeželju pa so navedli razne osebne storitve na domu in medgeneracijsko pomoč.

Do največjega razkoraka med ponudbo in povpraševanjem prihaja največ na področju prevozov za starejše. Ponudba sicer obstaja, a se povpraševanje vseeno pojavlja, kar bi lahko bilo povezano z razlogom, da so storitve prevozov plačljive in si jih marsikateri starejši ne more privoščiti. Vse to je tesno povezano tudi s slabo dostopnostjo do specialističnih pregledov, saj morajo starejši za zagotavljanje teh potreb izven območja Idrijsko-Cerkljanske, v večja mesta kot sta recimo Ljubljana in Nova Gorica. Povezave z javnim prevozom so slabe, zasebni prevozi pa na takšne razdalje dokaj dragi. Družinski člani pa zaradi različnih obveznosti velikokrat nimajo časa, da bi lahko zagotovili prevoz za starejše – imajo službe in druge obveznosti, ki onemogočajo, da bi lahko starejše vozili na preglede, ki potekajo večinoma v času, ko so mladi v službah.

Prav tako je razkorak pri ponudbi institucionalnega varstva, čeprav je ponudba Doma upokojencev Idrija dobra. Storitve ne morejo zagotoviti vsem in so zato uvedene čakalne vrste. Zato so starejši primorani koristiti storitve institucionalnega varstva tudi izven območja svojih občin. A čakalne vrste so tudi v sosednjih občinah, starejši iz občin Idrija in Cerkno pa se storitev v Logatcu in Podbrdu tudi že poslužujejo. Rešitev za ta razkorak pa ni nujno povečanje števila mest v Domu upokojencev ali gradnja novega doma, ampak tudi spodbujanje podjetništva na področju socialne oskrbe. S spodbujanjem podjetništva na tem področju se poveča količina ponudbe in v kolikor gre za oskrbo na domu uporabnika s tem tudi odložitev odhoda v institucionalno varstvo.

Pri preveritvi ponudbe na širšem območju Severno Primorske regije smo našli posebnost na področju prevozov - Zavod Sopotniki. Izvajajo brezplačne prevoze za starejše na območju občin Divača, Sežana in Hrpelje-Kozina. Storitve izvajajo prostovoljci, ki z izmeničnimi dežurstvi zagotavljajo izvajanje storitve vse dni v tednu. Z Zavodom Sopotniki je bil opravljen tudi intervju in z njihove strani tudi izkazan interes po širitvi na Idrijsko-Cerkljansko. Pokrivajo manjše in večje kraje na območju Brkinov in Krasa, ki gravitirajo predvsem v Divačo, Sežano in Kozino. Seveda pa po želji potnika odpeljejo tudi dlje. Zavod Sopotniki in brezplačni prevozi so po predstavitvi dobre prakse deležnikom na srečanju tudi eden izmed ukrepov v akcijskem načrtu.

Ena izmed glavnih ugotovitev preveritve ponudbe v širšem območju Severno Primorske regije je, da se tudi sosednje občine srečujejo z več ali manj istimi težavami. Prav tako imajo čakalne vrste za vstop v dom upokojencev, težave s prevozi za starejše in na splošno nimajo veliko večjega obsega storitev kot na območju Idrijsko-Cerkljanske regije. Nobeden od ponudnikov ne navaja, da bi si želel širitve na Idrijsko-Cerkljansko območje, z izjemo Zavoda Sopotniki, ki bi želeli svoje storitve omogočiti čim širše po Sloveniji. Ta dobra praksa se je dejansko že razširila na območje občin Sevnica, Brežice, Krško, Kočevje, Postojna in Pivka. Prva ustanovljena enota pa pokriva območje občin Divača, Sežana in Hrpelje - Kozina. Načinov, kako bi svojo ponudbo razširili ponudniki niso podali, saj z izjemo Zavoda Sopotniki, niso zainteresirani za širitev na obravnavano območje. Zavod Sopotniki pa za obrazložitev možnega načina širitve in preverjanje možnosti za širitev predlagali sestanek. Opravljen je že bil sestanek

s predstavniki Občine Idrija, prav tako pa so svoje delovanje predstavili tudi na srečanju z deležniki v Idriji, kjer so bili predstavljeni kot eden izmed predstavljenih treh primerov dobrih praks na področju oskrbe starejših.

3 NAMEN IZDELAVE AKCIJSKEGA NAČRTA

Namen izdelave akcijskega načrta je pripraviti strateško izhodišče za izboljšanje zagotavljanja izbranih SSP s področja oskrbe za starejše. Akcijski načrt s svojo razčlenitvijo posameznih akcij oziroma predlaganih ukrepov nudi dobro podlago za nadaljnje odločanje o implementaciji posameznih ukrepov na območju občin Idrija in Cerklje.

Akcijski načrt bo posredovan tako obema občinama kot tudi deležnikom, ki že zagotavljajo določene SSP za starejše v obeh občinah. Namen je tudi spodbuditi medsebojno komunikacijo in povezovanje različnih deležnikov s ciljem izboljšanja dostopnosti in povečanje kakovosti zagotavljanja storitev splošnega pomena na celotnem območju Idrijsko-Cerkljanskega.

Osnovna izhodišča za pripravo akcijskega načrta so usmeritve in zastavljeni kazalniki v programskih dokumentih – tako na nacionalni kot na regionalni z. lokalni ravni. Akcijski načrt je usklajen z naslednjimi dokumenti:

- **Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva** za obdobje 2013–2020, Ur.l. 39/2013 z dne 6.5.2013,
- **Izhodišča za sistemsko ureditev dolgotrajne oskrbe v Sloveniji** (usmeritve iz posveta), Celje 11.04.2017, Ministrstvo za zdravje,
- **Regionalni razvojni program Severno Primorske regije** (prioriteta Izboljšanje kakovosti življenja – aktivnosti usmerjene v zmanjševanje neenakosti v zdravju in krepitev zdravja, povečanje socialne vključenosti prebivalstva z večanjem dostopnosti in kvalitete storitev),
- **Partnerski sporazum**, 2014, kjer so zapisana ključna področja ukrepanja v okviru tematskega cilja 9 kot so boj proti revščini, brezposelnosti in socialni izključenosti, zapisano pa je tudi da je treba ustrezno odgovoriti na izzive starajoče se družbe. Ključne potrebe v programskem obdobju 2014–2020 so zato predvsem v razvoju **programov za aktivacijo in socialno vključevanje** ter opolnomočenje in dejavno sodelovanje, v spodbujanju socialnega podjetništva, nujnosti prehoda iz institucionalnih storitev na skupnostne oblike storitev dolgotrajne oskrbe, povezavi zdravstvenih in socialnih storitev ter modernizaciji njihovih mrež, krepitvi zdravja in aktivnega življenja ter spodbujanju socialnega vključevanja na podeželju tudi s pomočjo pristopa LEADER
- **CLLD**: Namen CLLD je spodbujanje celovitega in uravnoteženega razvoja lokalnih območij po pristopu »od spodaj navzgor« ob upoštevanju endogenih razvojnih potencialov in zmogljivosti, predvsem krepitve socialnega kapitala z aktivnim vključevanjem prebivalstva v skupno načrtovanje in odločanje o lastnem lokalnem

razvoju po načelu subsidiarnosti in participativne demokracije. Cilj CLLD je spodbujanje socialnega vključevanja ter boj proti revščini in kakršnikoli diskriminaciji, zmanjševanje regionalnih razvojnih razlik in gospodarski razvoj območij. Poleg tega pa je cilj prispevati k ohranjanju narave, varstvu okolja, kulturne dediščine, kulturne krajine in njenih elementov.

- **Strategija lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS s CILjem¹**, verzija 27.01.2016: Predvideva področje ukrepanja - Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju (izobraževanje, povezovanje prebivalcev, dvig lokalne zavesti ipd.), Ustvarjanje delovnih mest (razvoj novih oblik podjetništva, socialno podjetništvo, nove storitvene dejavnosti, samooskrba,..), večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin (medgeneracijsko sodelovanje, povečanje kakovosti življenja).

Med ključne slabosti, ki so upoštevani tudi v tem akcijskem načrtu pa so (iz SLR):

*»Neugodna **demografska slika** na večjem delu območja in razmeroma nizka izobrazbena struktura so pogosto vzrok za slabše izkoriščanje potencialov območja. Poleg pomanjkanja kadrov za deficitarne poklice in **podjetniškega duha** pri prebivalcih je zaznati pomanjkanje **zagonjskih sredstev** za podporo in razvoj začetnih investicij. Vse bolj zahtevna administracija in finančno poslovanje pogosto ogroža tudi organizirane prostovoljne dejavnosti na vasi. Zaradi razpršene poseljenosti in zahtevnih geografskih dejavnikov na nekaterih predelih so stroški za vzdrževanje in infrastrukturna vlaganja razmeroma visoki.*

Že v resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva, ki je bil sprejet v letu 2013 je bila izpostavljena problematika zagotavljanja problematika povečanja potreb po zagotavljanju starejšim prilagojenih storitev, vendar dlje kot do izhodišč za pripravo Zakona o dolgotrajni oskrbi še ni prišlo.

*Zaradi spremenjenih demografskih razmer je v socialnem in zdravstvenem sistemu močno **izpostavljena problematika starejših**. Po eni strani se starejši pogosto soočajo z nizkimi prihodki (pokojninami), zaradi česar je visoka tudi stopnja tveganja revščine pri starejših osebah, še posebej pri starejših osebah, ki živijo same, in še predvsem pri starejših ženskah, ki živijo same (skoraj vsaka druga ženska, stara nad 65 let, ki živi sama, ima razpoložljive dohodke pod nacionalno mejo tveganja revščine). Ob tem je pogosto slaba tudi socialna vključenost starejših oseb. Po drugi strani pa naraščanje starejše populacije (ki je v Republiki Sloveniji zelo izrazito) postavlja tako socialni kot zdravstveni sistem pred **izziv povečanih potreb po storitvah dolgotrajne oskrbe in drugih starejšim prilagojenih storitvah**, ki tem omogočajo oziroma lajšajo vsakodnevno življenje in vključevanje v okolje. Tu ne gre le za vprašanje premajhnih kapacitet in ponudbe storitev, ampak tudi za pereče vprašanje financiranja (naraščanja stroškov).*

Izhodišča, ki jih je Ministrstvo za zdravje pripravilo za oblikovanje **Zakona o dolgotrajni oskrbi** in se navezujejo tudi na predloge ukrepov tega akcijskega načrta so:

¹ <http://las-sciljem.si/>

- *z integrirano dejavnostjo vseh formalnih in neformalnih izvajalcev izstopiti iz uveljavljenih vzorcev razmišljanja in prakse v povezovanje in sodelovanje vseh deležnikov in v spoštovanje pravice do izbire*
- *oblikovati univerzalno dostopen, geografsko in finančno dosegljiv sistem dolgotrajne oskrbe,*
- *ljudem, ki to želijo, omogočiti da ob ustrezni pomoči pri oskrbi čim dlje ostanejo v domačem okolju,*
- *v središče sistema DO postaviti upravičenca, ki v okviru svoje pravice izbire način in obliko DO,*
- *z zakonom se sistemsko spodbuja formalne in neformalne oblike DO v domačem okolju,*
- *obvladati naraščanje zasebnih sredstev, ki povečuje tveganje revščine, predvsem starejše populacije.*

Glede na dolgotrajnost priprave in usklajevanja Zakona o dolgotrajni oskrbi, morajo lokalne skupnosti ukrepati že zdaj. Prav s predlogi ukrepov, ki so navedeni v tem akcijskem načrtu bodo odgovarjali na potrebe starejših. Hkrati pa se, z uvajanjem teh ukrepov oz. izvajanjem predlaganih aktivnosti, potencialni izvajalci pripravljajo tudi na uvedbo Zakona o dolgotrajni oskrbi. Predvideno je namreč (izhodišča MZ), da se bo oblikovalo javno mrežo izvajalcev dolgotrajne oskrbe, ki jo bodo poleg javnih socialnih, zdravstvenih in izobraževalnih zavodov ter centrov sestavljali tudi koncesionarji, ki bodo izpolnjevali določene kriterije za mrežo izvajalcev. Prav tako pa se bo vodilo tudi seznam neformalnih izvajalcev, ki se jih bo vključilo v usposabljanje in supervizijo.

4 CILJI AKCIJSKEGA NAČRTA

V procesu priprave akcijskega načrta se je izbralo tri glavne ukrepe, ki se jih je vključilo v ta načrt in podrobneje opisalo in razdelalo. Predlogi, ki jih vsebuje akcijski načrt so:

- spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših,
- terenski socialni delavec,
- prevozi za starejše.

Prav tako je bil pripravljen tudi pregled drugih dobrih praks na področju oskrbe starejših, a vseh zaradi specifikke posameznega območja ni možno implementirati na načine kot so jih implementirali drugje. Eden izmed primerov je dostava (vsakodnevnih živil iz trgovine) na dom, kar je v tržni obliki manj verjetno zaradi velike razpršenosti hiš na območju, kar je povezano tudi z višjimi stroški za zagotavljanje tovrstnih storitev. Medtem, ko dostava hrane (kosila) v mestih poteka dobro, pa za podeželje to ne velja prav zaradi razpršene poselitve in večje oddaljenosti od centra.

Na srečanju z deležniki je bila predstavljena tudi Telekomova storitev E-oskrbe, ki je bila razvita v okviru projekta Varni in povezani na domu. Gre za tržno storitev z reguliranimi cenami, ki lahko odloži odhod starejše osebe v institucionalno varstvo, saj omogoča spremljanje tako

zdravja, kakor tudi gibanja osebe in s tem hitro identifikacijo morebitnih težav pri življenju v lastnem stanovanju. Po drugi strani pa deluje kot rdeči gumb v oskrbovanih stanovanjih.

Zgoraj zapisani izbrani ukrepi, ki so vključeni v akcijski načrt so skrbno izbrani in pokrivajo oziroma rešujejo zaznane probleme na Idrijsko-Cerkljanskem. Izbrane so rešitve s področja prevozov, s področja socialnih stikov in področja povečanja oskrbe starejših.

4.1 UKREP 1: Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših

4.1.1 Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep

Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših je odgovor na pomanjkanje nekaterih storitev na območju Idrijsko-Cerkljanskega. Med drugim so starejši v analizi povpraševanja izpostavili pomanjkanje prostora v Domu upokojencev Idrija, saj so izredno dolge čakalne vrste. Ta problem se lahko rešuje tudi na način, da se vzpostavi druge storitve, ki nudijo bivanje starejšim osebam ali pa oskrbo starejšim na domu in tako odložijo odhod v institucionalno varstvo.

Prav tako je bilo v intervjuju v Domu upokojencev Idrija izpostavljeno, da je vse večje povpraševanje po njihovi storitvi Pomoči na domu – narašča tako število ljudi, ki bi se storitve želeli posluževati, kot tudi količine storitev, ki jo želijo. Po drugi strani pa manjka ustrezno izobražena delovna sila, v primeru, da se odločijo za vzpostavitev novih delovnih mest in povečanje obsega storitev. Dom upokojencev Idrija (zasebnik) je poleg institucionalnega varstva tudi izvajalec pomoči na domu za območje občin Idrija in Cerkljeva (prej CSD Idrija).

Povečanje potreb po pomoči na domu je razvidno tudi na območju celotne Slovenije. Obseg zaposlitev za neposredno socialno oskrbo na domu je bila v letu 2015 99, kar je za 53,5 zaposlitve oz. 5,7 % več v primerjavi z letom 2014. Velika večina (94,3 %) socialnih oskrbovalk je bila v letu 2015 redno zaposlena, 4,8 % jih je bilo zaposlenih preko javnih del (APZ), 0,4 % je bilo drugih laičnih delavcev, 0,5 % pa preko drugih pogodbenih razmerij (na primer samostojni podjetniki, preko pogodb in osebnega dopolnilnega dela).

Prav tako je zgovoren podatek iz Analize stanja v letu 2012 za Izvajanje pomoči na domu (Inštitut RS za socialno varstvo. 2013), da je v Občini Idrija na eno oskrbovalko kar 19,25 uporabnika, povprečje za območje celotne Slovenije pa je 7,7 uporabnikov na eno oskrbovalko.

Spodaj so v tabelah zapisani osnovni podatki o % vključenih uporabnikov v PND, o številu uporabnikov in številu socialnih oskrbovalk in o stroških oz. ceni teh storitev. Iz navedenih dejstev ter iz podatkov iz analiz sledi, da je upravičeno spodbujanje k predlaganemu ukrepu in tudi nadaljevanje z verificiranim izobraževanjem Socialni oskrbovalec/socialna oskrbovalka na domu, kar udeležencem omogoča opravljanje nacionalne poklicne kvalifikacije. Temu smiselno

sledijo tudi svetovanja na področju podjetništva za tiste udeležence, ki bi se želeli samozaposeliti oziroma pričeti z lastno dejavnostjo na tem področju.

Tabela: Vključenost starejših prebivalcev v pomoč na domu (PND)

Občina	Število prebivalcev, starih 65 let in več (SLO)	3,5 % od populacije, stare 65 let in ve	Število vključenih uporabnikov v PND zaradi starosti pojavov, spremljajo starost	Odstotek (%) ciljne populacije ReNPSV vključene v PND
Cerkno	859	30	11	1,3
Idrija	2423	85	58	2,4
Slovenija	374.488	13.107	6.212	1,7

Vir: Inštitut RS za socialno varstvo, Spremljanje izvajanja pomoči na domu – Analiza stanja v letu 2015

Tabela: Osnovni podatki o izvajanju pomoči na domu v letu 2015 – po občinah

Občina	Izvajalec	Število			EUR			
		Uporabniki na dan 31. 12. 2015	Vsi uporabniki v letu 2015	Zaključeni uporabniki v letu 2015	Cena za uporabnika (31.12.15)	Ekonomska cena (31. 12. 2015)	Subvencija občin brez oprostitev (2015)	Celotna sredstva (2015)
Cerkno	DUI	13	17	12	5,27	17,99	43.471	62.087
Idrija	DUI	76	73	48	5,27	17,15	121.299	171.878
Skupaj za Slovenijo	/	7.100	10.529,42	3545	5,04	16,78	15.044.413,42	21.104.905,40

Vir: Inštitut RS za socialno varstvo, Spremljanje izvajanja pomoči na domu – Analiza stanja v letu 2015

Tabela: Osnovni podatki o izvajanju pomoči na domu v letu 2015 – po izvajalcih

	Število občin, kjer izvaja oskrbo	Število uporabnikov na dan 31.12.2015	Število vseh uporabnikov v letu 2015	Obseg zaposlitev za strokovno pripravo, vodenje in koordiniranje na dan 31. 12. 2015	Obseg zaposlitev socialnih oskrbovalk na dan 31. 12. 2015	Število obiskov socialne oskrbovalke pri enem uporabniku na mesec
Dom upokojencev	2	89	90	1	9	Ni podatka

Idrija, oskrba in varstvo starostnikov						
Skupaj za Slovenijo	212	7.100	10.529,42	72,21	990,83	19,74

Vir: Inštitut RS za socialno varstvo, Spremljanje izvajanja pomoči na domu – Analiza stanja v letu 2015

Prav tako je zgovoren podatek iz Poročila o izvajanju storitve Pomoč na domu v letu 2016 za Občino Cerklje ob Savi iz katerega izhaja, da se število uporabnikov v letu 2016 povečuje. Iz Poročila o izvajanju storitve Pomoč na domu v letu 2016 za Občino Idrija pa se je število uporabnikov pričelo povečevati spomladi in vse do jeseni, nato pa je pred zimo nekaj uporabnikov prekinilo storitev, predvsem zaradi odhoda v institucionalno varstvo. V intervjuju, ki je bil opravljen z Domom upokojencev Idrija v letu 2017, pa je bilo navedeno, da se število uporabnikov pomoči na domu povečuje, prav tako pa se povečuje obseg storitev, ki jih uporabniki potrebujejo oziroma želijo.

4.1.2 Opis z navedbo ciljev

Z namenom, da se zagotovi zadostno število storitev s področja oskrbe starejših, se predlaga, da se prične s spodbujanem podjetništva na tem področju.

Del tega ukrepa je **zagotavljanje izobraževanj** s področja oskrbe starejših, kot je recimo verificiran program Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu. Le ta omogoča pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije in s tem ponuja tudi specifična znanja tistim, ki se želijo zaposliti na področju oskrbe starejših, kakor tudi tistim, ki bi se odločili za samostojno podjetniško pot. Oba vidika sta pomembna, pri zagotavljanju storitev za starejše, saj pomanjkanje ustreznega kadra onemogoča širjenje količine ponujenih storitev obstoječim ponudnikom in morebitnim novim ponudnikom.

Drugi del ukrepa pa je nudenje podpore potencialnim podjetnikom in podjetnikom s **poslovnim svetovanjem** s področja podjetništva. Pomemben del tega pa je tudi seznanjanje javnosti o tem, katere so tiste storitve, ki se jih na območju Idrijsko-Cerkljanskega potrebuje, kakor tudi informiranje svetovalcev o zakonodaji s področja oskrbe starejših.

4.1.3 Sinergije z drugimi akcijami

Možnost pri izvajanju verificiranega programa Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu je, da se Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija, kot organizator in izvajalec izobraževanja prijavi na razpis ZRSZ, kot izvajalec programa za to območje za brezposelne

osebe. Taki razpisi so bili v preteklosti že objavljeni, za naprej pa se zaradi naraščajoči potreb in pa tudi pobud pričakuje, ponovne objave.

Sodelovanje z mladimi oz. spodbujanje zaposlovanja v poklicih vezanih na oskrbo starejših, je predvsem odvisno od možnih spodbud za mlade. Ker je občutiti pomanjkanje tega kadra (zdravstveni delavci, socialne oskrbovalke, negovalke) je druga možnost, da se spodbuja prekvalifikacijo v kolikor je to podprto s strani ZRSZ ali morebitnih drugih razpisovalcev.

Prav tako pa je možna sinergija v okviru podjetniških projektov, ki se že izvajajo, bodisi v obliki izobraževanj, bodisi v obliki svetovanj na tem področju. Svetovanja se predvidijo v okviru individualnih svetovanj SPOT točke Goriške regije (lokacija Idrija). Prav tako se lahko predvidijo stroški za izvedbo izobraževanj v okviru spodbujanja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (sofinanciranje s strani treh občin) in se tako že pripravlja potencialne izvajalke za delo v okviru dopolnilnih dejavnosti. Hkrati je potrebno voditi dialog z odgovornimi na nivoju države, da se vzpostavi pogoje in pravila za opravljanje teh storitev v okviru dopolnilnih dejavnosti na kmetiji oz. da se uskladi zakonodaja iz različnih področji (Zakon o dolgotrajni oskrbi in Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji).

Zaradi prepoznavnosti ICRE kot odličnega izvajalca izobraževanj za odrasle, se pričakuje, da se bodo – podobno kot pri drugih izobraževanjih – pripravile liste potencialnih kandidatov za izobraževanje, ki se bo potem izvedlo na podlagi pridobitve sredstev iz razpisa ZRSZ.

4.1.4 Opredelitev ciljnih skupin

Ciljne skupina za vključitev v verificiran program Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu so osebe, stare najmanj 23 let s končano najmanj osnovno šolo in vsaj 5-imi leti formalnih in/ali neformalnih delovnih izkušenj pri delu z ljudmi ali vsaj 1 leto delovnih izkušenj na področju socialne oskrbe starejših, invalidnih idr. oseb s posebnimi potrebami. Pomembna komponenta je tudi empatija, poštenost, fleksibilnost, želja in sposobnost dela z ljudmi, altruizem, sposobnost sprejemanja drugačnosti in dopuščanja možnosti svobodne izbire, komunikativnost, strpnost, natančnost, sposobnost krepitve moči posameznika, etičnost, sposobnost nudenja možnosti izbire, zaupnost, dobra psihofizična kondicija, sposobnost sodelovanja s pomembnimi ključnimi osebami/organizacijami/institucijami.

Ciljne skupine za spodbujanje podjetništva in vzpostavitve novih oblik oskrbe starejših (npr. zasebniki z možnostmi nastanitve) pa so tudi druge skupine kot so npr. kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi in/ali možnosti za nastanitve (npr. turistične kmetije).

Prav tako so ciljna skupina potencirani ponudniki storitev (osebe, ki imajo določena znanja, kvalifikacije, izkušnje) ki bi se ob primerni podpori in ko bo to omogočeno s strani zakonodaje, odločili za izvajanje storitev za starejše (v prvi vrsti oskrba, možnosti nastanitve, pomoč pri gospodinjskih opravilih, negi).

4.1.5 Opredelitev nosilcev in sodelujočih

Pri izvajanju izobraževanj bodo sodelovali:

- nosilec aktivnosti bo – Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija, ki že sedaj skrbi za neformalna izobraževanja na različnih področjih in ima tudi s strani Socialne zbornice potrjen program Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu, prav tako pa je tudi ključen del podpornega okolja za podjetništvo na območju Idrijsko-Cerkljanskega
- pomemben del je tudi Dom upokoencev Idrija, kot izvajalec praktičnega dela izobraževanja, kakor tudi kot potencialni delodajalec za udeležence in ponudnik storitev s področja oskrbe za starejše,
- Sodelujoči pri tej aktivnosti sta tudi občini Idrija in Cerkljeva saj je predvidena tako aktivna vloga kot tudi spremljanje rezultatov in nadaljnjih potreb.
- sodelovanje bo potekalo tudi z Zavodom za zaposlovanje, enoto v Idriji, ki bo sodelovala z napotitvami potencialnih udeležencev v programu,
- preko osnovnih in srednjih šol pa se bo vključevalo tudi mlade, ki bodo vključeni v podjetniške krožke. V okviru le-teh (iz projekta SPOT točke) se bo mlade spodbujalo tudi k razmišljanju o »poklicih prihodnosti«, ki so za našo starajočo se družbo tudi poklici usmerjeni k izvajanju storitev za starejše.

4.1.6 Ocena stroškov, možnosti financiranja

Finančni plan izvedbe je odvisen predvsem od širine zastavljenih aktivnosti in števila zainteresiranih.

Podrobna členitev stroškov je zapisana v poglavju 6. Predvideni viri so viri ZRSZ v okviru morebitnih razpisov za izvajalce izobraževanja za brezposelne ter lastni viri udeležencev. Viri za zagotavljanje podjetniškega svetovanja so v okviru obstoječih in novih projektov ter sofinanciranjem vključenih občin.

4.1.7 Izvedljivost ukrepa

Ukrep je iz vidika zakonodajnih predpisov **izvedljiv** v smislu:

- Izvajanja NPK za socialnega oskrbovalca s strani inštitucije (v tem primeru ICRA) verificirane za izvajanje NPK,
- Spodbujanje podjetniške iniciative med mladimi, brezposelnimi in tistimi, ki imajo afiniteto do dela s starejšimi in želijo izvesti prekvalifikacijo,
- Usmerjanje v poklice, ki so povezani z izvajanjem storitev za starejše.

V omejenem obsegu je ukrep izvedljiv tudi v okviru opravljanja **osebnega dopolnilnega dela** če posameznik opravlja dela, kot so:

- občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin;
- občasno varstvo otrok, pomoč starejšim, bolnim ali invalidom na domu, spremstvo oseb, ki potrebujejo nego;

Osebno dopolnilno delo lahko opravljajo posamezniki, ki so brezposelni, zaposleni ali pa upokojenci.

Posameznik mora prigrasiti opravljanje osebnega dopolnilnega dela. Priglasitev osebnega dopolnilnega dela posameznik opravi prek spletnega portala AJPES z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila ali osebno na upravni enoti, ki zanj priglasitev opravi prek spletnega portala AJPES. Poleg priglasitve, mora oseba, ki opravlja osebno dopolnilno delo poskrbeti tudi za nakup vrednotnice iz tega naslova.

Omejitve so tudi v prihodkih. Prihodek iz naslova osebnega dopolnilnega dela v posameznem polletju koledarskega leta v seštevku ne sme presegati treh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu.

Ukrep spodbujanje podjetništva preko **dopolnilnih dejavnosti** je **pogojno izvedljiv tudi v primeru** izvajanja dopolnilnih dejavnosti in sicer, da dopolnilno **dejavnost socialno varstvo opravlja nosilec**, ki je pridobil **odločbo o pravicah do sredstev** iz podukrepa Podpora za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost, ter izobraževanjem o okolju in hrani iz Programa razvoja podeželja v Republiki Sloveniji v obdobju od 2014 do 2020. Kmetija lahko nudi celodnevno bivanje največ šestim osebam v enoposteljnih ali dvoposteljnih sobah, dnevne oblike bivanja pa največ dvanajstim osebam.

Dne 30.5.2018 je bila v Uradnem listu RS št. 36/2018 objavljena Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji s pričetkom veljavnosti 14.06.2018. Opravljanje dejavnosti socialnega varstva se delijo na dve možni obliki oz. storitvi in zahtevajo (poleg splošnih pogojev za opravljanje dopolnilnih dejavnosti) še (kot sledi iz 22. Člena Uredbe):

(1) Med dopolnilne dejavnosti socialnega varstva spadata naslednji dejavnosti:

1. celodnevno bivanje odraslih in starejših oseb, ki niso odvisne od tuje pomoči pri opravljanju osnovnih dnevnih opravil (SKD 87.900 Drugo socialno varstvo z nastanitvijo), in

2. dnevne oblike bivanja odraslih in starejših oseb, ki niso odvisne od tuje pomoči pri opravljanju osnovnih dnevnih opravil (SKD 88.109 Drugo socialno varstvo brez nastanitve za starejše in invalidne osebe).

(2) Pomoč iz prejšnjega odstavka je pomoč pri dnevnih opravilih, kot je določena v pravilniku, ki ureja standarde in normative socialno varstvenih storitev.

(3) Kmetija osebam iz prvega odstavka tega člena zagotavlja bivanje, prehrano in družabništvo, pri čemer mora pri prehrani zagotoviti najmanj 30 odstotkov vrednosti lastnih surovin. Do 20 odstotkov vrednosti prehrane lahko kmetija zagotovi z dokupom surovin, ki so pridelane na drugih kmetijah z lokalnega trga ali predelane na drugih kmetijah, ki imajo dopolnilno dejavnost predelava. Če nakup ni neposredno izveden na drugi kmetiji, mora biti iz računa ali prevzema razviden izvor surovine. Za do 50 odstotkov vrednosti ponudbe lahko kmetija dokupi surovine in izdelke v prosti prodaji. Zahtevani deleži se zagotavljajo v koledarskem letu.

(4) Kmetija nudi bivanje:

– največ šestim osebam v enoposteljnih ali dvoposteljnih sobah, če gre za opravljanje dejavnosti iz 1. točke prvega odstavka tega člena;

– največ dvanajstim osebam, če gre za opravljanje dejavnosti iz 2. točke prvega odstavka tega člena.

(5) Poleg pogojev iz prejšnjih odstavkov je pogoj za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti socialno varstvo odločba o pravici do sredstev iz podukrepa podpora za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost, ter izobraževanjem o okolju in hrani na podlagi predpisa, ki ureja izvajanje ukrepa Sodelovanje iz Programa razvoja podeželja v Republiki Sloveniji v obdobju od 2014 do 2020.

(6) Dopolnilna dejavnost socialno varstvo se opravlja na naslovu kmetije.

(7) Nosilec dopolnilne dejavnosti vodi evidenco prisotnosti oseb iz prvega odstavka tega člena, v kateri se vodijo podatki o prisotnosti, odsotnosti navedenih oseb in razlog njihove odsotnosti.«

Uredba o dopolnilnih dejavnosti tudi ne napotuje izvajalce na določbe Zakona o socialnem varstvu, ki v 65. členu predvideva kdaj lahko zasebnik opravlja socialno varstvene storitve. Že v praksi se je pokazala ta anomalija, namreč, da so zasebniki odprli dopolnilno dejavnost na kmetiji in registrirali socialno varstvene storitve, ki pa jih dejansko niso smeli izvajati zaradi določb Zakona o socialnem varstvu (primer Vesna Sirk - nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji – registracija dejavnosti: 87.300 Nast.ust.za oskrbo star.,invalidnih os.; Vir: AJPES).

Zaradi neusklajenosti Uredbe o dopolnilni dejavnosti na kmetiji in Zakona o socialnem varstvu, se v prehodnem obdobju (do sprejetja Zakona o dolgotrajni oskrbi) ne spodbuja kmetije k odpiranju teh dejavnosti. K temu nas napotuje tudi poročilo inšpekcijske službe oz. izrek

Prepovedi opravljanja socialno varstvenih dejavnosti petim izvajalcem v Posavju (tudi v okviru dopolnilne dejavnosti), ki niso imeli dovoljenja za izvajanje socialno varstvenih storitev (Vir: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/izvajalci/dovoljenje_sociala/).

4.2 UKREP 2: Terenski socialni delavec

4.2.1 Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep

Ukrep vzpostavitve Terenskega socialnega delavca je namenjen predvsem osebam, starejšim od 65 let, ki se soočajo z osamljenostjo in izključenostjo, so materialno ogrožene, se težko soočajo s starostnimi spremembami, osebam s hudimi zdravstvenimi težavami in starejšim osebam, ki se soočajo z izgubami in njihovim svojcem.

Potreba po tovrstnem ukrepu se je v analizi povpraševanja izkazala samo posredno, saj starejši neradi govorijo o svojih težavah oziroma o težavah, ki jih morebiti čakajo v bližnji prihodnosti, kot posledica staranja. So pa bile te težave in problematika poznega odkrivanja oziroma ne odkrivanja tovrstnih težav izpostavljene v intervjujih s ponudniki storitev za starejše, ki opažajo velike socialne stiske starejših. Izpostavljali so osamljenost in izključenost ter seveda tudi materialno ogroženost, kot enega izmed glavnih razlogov, da se ne poslužujejo nekaterih storitev, ki so plačljive, a dosegljive. Po drugi strani pa o teh stiskah starejši nočejo govoriti in nočejo prositi za pomoč.

Vse to vodi tudi v zdravstvene težave, ki so težje ozdravljive v primeru poznejšega odkritja. Prav tako se veliko zdravstvenih težav lahko prepreči že s pravočasno pomočjo tako na področju zdravstva, kakor tudi socialnih stikov. Pomanjkanje socialnih stikov namreč vodi v različne psiho-fizične težave, ne samo starejših, ampak širše populacije.

4.2.2 Opis z navedbo ciljev

Z izvajanjem programa Terenski socialni delavec se želi pomoč ponuditi čim širšemu krogu ljudi, zato delo poteka predvsem na terenu v obliki obiskov na domu, kar omogoča tudi, da institucije celostno obravnavajo posameznike in zagotovijo pravočasno pomoč oziroma pravočasno identificirajo morebitne težave in jih hkrati preprečujejo.

Terenski socialni delavec bi se vzpostavil po zgledu programa Centra za socialno delo Sežana, ki v okviru programa nudi pomoč pri urejanju in premagovanju osebnih stisk in težav, nudi razbremenilne pogovore, spodbuja posameznike k raznovrstnim aktivnostim in jih informira ter jim pomaga pri uveljavljanju pravic v okviru CSD, nudi pomoč pri iskanju rešitev za lajšanje finančnih stisk, pomoč pri vzpostavitvi socialnih stikov s sorodniki, sosedi, prijatelji, ter pomaga pri odločanju za namestitev v institucionalno varstvo oz. pomoč pri iskanju prenočišča ali nastanitve, prav tako pa nudi pomoč tudi pri urejanju zdravstvenih storitev (pomoč in podpora pri stikih z zdravstvenimi službami). Posameznike informirajo tudi o storitvah, postopkih in oblikah pomoči, ki jim jo lahko nudijo druge institucije v lokalnem okolju.

Po informacijah prejetih s strani zaposlenih na Centru za socialno delo v Idriji je bilo v preteklosti več dela in stikov s (potencialnimi) uporabniki storitev CSD na terenu, tudi v odročnejših predelih občin Idrija in Cerkno. Trenutna situacija in naloge, ki jih CSD Idrija opravlja pa ne omogoča več neposrednega stika s temi uporabniki.

CSD Idrija sicer usmerja svoje delovanje tudi preko aktivnosti in nalog, ki jih jim sicer nalagajo službene obveznosti. Osredotočili so se v preprečevanje in reševanje stisk ter učnih in socialnih problemov med otroki in mladostniki in ob podpori občine Idrija tudi pričeli z izvajanjem programov za otroke. Trenutna situacija kaže na povečanje vzgojnih pa tudi socialnih problemov, ki se pričnejo že v zgodnji mladosti in jim družine same ne morejo razreševati. Zaradi pomanjkanja pristojnosti ter s tem tudi kadrov, pa se CSD ne more usmerjati oz. delovati še na drugih področjih, ki so prav tako pereča v smislu slabšanja položaja določene skupine prebivalstva.

Družine pa so v stiskah tudi pri razreševanju socialnih stisk pri skrbi za starejše, kar je bilo s strani CSD večkrat poudarjeno. Informacije in poročanje o povečanju te problematike prihajajo iz različnih virov, prav tako pa se večajo tudi (socialne, materialne) stiske zaradi osamljenosti. Zaradi večplastnosti reševanja te problematike, je tudi CSD podprl pobudo za zaposlitev terenskega socialnega delavca, časovna izvedljivost pa se bo zaradi zagotavljanja tako materialnih kot organizacijskih možnosti, odmaknila vsaj v leto 2019.

4.2.3 Sinergije z drugimi akcijami

Občina Idrija v prihodnje načrtuje več aktivnosti na področju grajenja skupnosti oziroma skrbi za socialne stike na območju. Ob natančnejšem zastavljanju ciljev na tem področju bo možna tudi identifikacija sinergij s temi akcijami.

V okviru Društva upokojencev Idrija je potekal tudi projekt Starejši za starejše v okviru katerega so starejši prostovoljci obiskovali svoje starejše sosede predvsem z namenom, da se povežejo in premagujejo osamljenost. Izkušnje teh prostovoljcev bodo dobrodošle pri vzpostavljanju stikov s starejšimi v mestu, na podeželju pa se bo navezalo stike z drugimi aktivnimi člani društev in organizacij (npr. Karitas).

Pobuda o pripravi projekta, ki bi se loteval te problematike, bi predvidoma podprle tako občina Idrija kot Cerkno, s sredstvi projekta (npr. projekt v okviru LAS) pa bi lahko zagotavljali sredstva za eno letno zaposlitev socialnega delavca na terenu.

4.2.4 Opredelitev ciljnih skupin

Ciljna skupina so predvsem starejši od 65 let, ki se soočajo z osamljenostjo in izključenostjo, so materialno ogrožene, se težko soočajo s starostnimi spremembami, osebam s hudimi zdravstvenimi težavami in starejšim osebam, ki se soočajo z izgubami in njihovimi svojcem.

Ciljna skupina so lahko tudi osebe mlajše od 65 let, ki se soočajo z zgoraj navedenimi problemi.

Natančnejša identifikacija ciljnih skupin bo predvidoma potekala pred pripravo projekta za prijavo na razpis LAS (predvideno bo razpis za individualne projekte objavljen še letos do konca poletja). Predvideno je povezovanje s prostovoljskimi organizacijami (Društvo upokojencev Idrija in Cerčno, Karitas), ki imajo tako mrežo prostovoljcev kot tudi poznajo posamezne osebe, ki bi potrebovale pomoč.

4.2.5 Opredelitev nosilcev in sodelujočih

- Sodelujoči pri tej aktivnosti sta občini Idrija in Cerčno saj je predvidena tako aktivna vloga kot tudi spremljanje rezultatov (v okviru prijavljenega projekta).
- Prav tako ima pomembno vlogo Center za socialno delo, ki nekatere storitve že zagotavlja, pomanjkanje pa se čuti na področju dela neposredno z ljudmi na terenu.
- Kot sodelujoče se bo vključevalo tudi predstavnike društev, ki so na neformalni ravni že izvajali nekatere od teh storitev (npr. obiskovanje osamljenih, materialna pomoč,..) in bodo po potrebi in možnostih tudi vključeni v izvajanje aktivnosti.
- Zaradi kompleksnosti težav, ki so prisotne pri posameznih (potencialnih) uporabnikih, je potrebno že pred pričetkom izvajanja oz. pred pripravo projektnega predloga pridobiti podporo (pismo o nameri sodelovanja) s strani inštitucij kot so Zdravstveni dom Idrija, Dom upokojencev Idrija, Psihiatrična bolnišnica Idrija, Rdeči križ, izpostava Idrija, Karitas Idrija – Cerčno, Društvo upokojencev Idrija, Društvo upokojencev Cerčno in kolikor je mogoče še morebitne druge prostovoljske organizacije.

4.2.6 Ocena stroškov, možnosti financiranja

Finančni plan izvedbe je odvisen predvsem od širine zastavljenih aktivnosti in pa geografske razširitve aktivnosti iz projekta. Predvidoma gre za financiranje ene zaposlitve in materialnih stroškov povezanih z delom na terenu ter financiranje stroškov pisarne (najemnina, telefon, pisarniški material) v primeru, da bo potrebno pridobiti dodatne prostore.

Podrobna členitev stroškov je zapisana v poglavju 6. Predvideni viri so iz sofinanciranja vključenih občin.

4.2.7 Izvedljivost ukrepa

Ukrep je izvedljiv v smislu podlag v zakonodaji (ni posebnih ovir, model preizkušen in delujoč v drugih okoljih, prenos dobre prakse).

Izvedljivost ukrepa bo verjetno težje zagotavljati zaradi finančnih in tudi organizacijskih ovir. Najprej je potrebno vzpostaviti organizacijsko strukturo in preveriti sodelujoče inštitucije, ki bodo zagotavljale pomoč pri izvajanju teh storitev. Predvsem je potrebno vključevati in preveriti možnost sodelovanja z Zdravstvenim domom Idrija, ki je v letu 2018 pridobil sredstva za izvajanje programov v okviru Centra za krepitev zdravja.

Prav tako je ta ukrep smiselno izvesti v kolikor se vključi celotno območje Idrijsko-Cerkljanskega in pridobi tudi sofinanciranje s strani obeh občin.

4.3 UKREP 3: Prevozi za starejše

4.3.1 Utemeljitev potrebe za predlagan ukrep

Področje prevozov je eno izmed tistih področij, kjer se pojavlja največji razkorak med ponudbo in povpraševanjem. Ponudba sicer obstaja, a se povpraševanje vseeno pojavlja, kar bi lahko bilo povezano z razlogom, da so storitve prevozov plačljive in si jih marsikateri starejši ne more privoščiti.

To je tesno povezano tudi s slabo dostopnostjo do specialističnih pregledov, saj morajo starejši za zagotavljanje teh potreb izven območja Idrijsko-Cerkljanske, v večja mesta – npr. Ljubljana, Nova Gorica,... Povezave so slabe, zasebni prevozi pa na takšno razdaljo dokaj dragi. Družinski člani pa zaradi različnih obveznosti velikokrat nimajo časa, da bi lahko zagotovili prevoz za starejše.

V okviru analize ponudbe na širšem območju Severno Primorske regije pa je bila odkrita dobra praksa in sicer Zavod Sopotniki, ki izvaja brezplačne prevoze za starejše na območju občin Divača, Sežana in Hrpelje-Kozina. Storitve pa so razširili tudi v druge občine npr. Brežice, Postojno, Pivko,.. Storitve izvajajo prostovoljci, ki z izmeničnimi dežurstvi zagotavljajo izvajanje storitve vse dni v tednu. Z Zavodom Sopotniki je bil opravljen tudi intervju in z njihove strani tudi izkazan interes po širitvi na Idrijsko-Cerkljansko. Pokrivajo manjše in večje kraje na območju Brkinov in Krasa, ki gravitirajo predvsem v Divačo, Sežano in Kozino. Seveda pa po želji potnika odpeljejo tudi dlje.

Na Idrijsko-Cerkljanskem storitev še ne izvajajo, so pa že nudili prevoz osebam, ki so želele bodisi v Zdravstveni dom v Idriji ali v Dom upokojencev. Zavod sopotniki so zasebni zavod, nevladna, prostovoljna organizacija, ki deluje od aprila 2014.

Ponujajo prevoze na klic, pri čemer pa je potrebno termine rezervirati vnaprej (od ponedeljka do sobote, v enoti Sevnica od ponedeljka do petka). Prevozi znotraj območja občin Hrpelje-Kozina, Sežana, Divača in Sevnica so brezplačni. Vozilo je službeno oz. namensko. Prevoze izven območja pa izvajajo samo v primeru prostih terminov. V tem primeru starostnike prosijo za donacijo za gorivo. Vedno so veseli prispevkov zadovoljnih uporabnikov, saj so pomemben vir zagotavljanja potrebnih sredstev za izvajanje storitve. Stroške delovanja pokrivajo še iz sponzorstev in donacij posameznikov in podjetij ter sofinanciranja programa Sopotniki preko občinskih sredstev in razpisov.

4.3.2 Opis z navedbo ciljev

Z namenom zagotovitve prevozov za starejše, ki so jim finančno dosegljivi, se predlaga ukrep, da se dejavnost Zavoda Sopotniki razširi oziroma vpelje tudi na območje Idrijsko-Cerkljanskega. Predvsem je pomembno, da ta storitev pokrije odročnejša območja, kjer je dostopnost do javnega prevoza slaba (vasi).

Brezplačni prevozi za starejše bi pomembno pripomogli k boljši dosegljivosti storitev za starejše ter posledično tudi izboljšali socialne stike starejših. Podporne institucije lahko sodelujejo na način, da pomagajo pri zagotavljanju prostovoljcev in s tem zagotovitev zadostnega obsega ponudbe prevozov. Prav podporne inštitucije (CSD, Karitas) pa tudi predstavniki krajevnih skupnostih so iz postavili stisko starejših na skupnih delavnicah.

Cilj tega ukrepa je, da se izboljša dosegljivost storitev (tako osnovnih dobrin, kot tudi obiskov zdravnika, specialistov) ter socialnih stikov za vse starejše, ne glede na finančno zmožnost. K temu cilju bodo pripomogle tudi aktivnosti promocije oz. obveščanja o vzpostavitvi te storitve.

4.3.3 Sinergije z drugimi akcijami

Občina Idrija si prizadeva za vzpostavitev »dnevne sobe« oz. prostora, ki bo omogočal tako druženje različnim generacijam, kot tudi določene storitve predvsem ranljivim skupinam. Med ranljivimi skupinami se je prepoznalo (po informacijah občine Idrija): starejše, dolgotrajno brezposelne, otroke oz. mladino.

Vzpostavitev dejavnosti v prostoru je povezano tako z organizacijo dela in izvajanjem aktivnosti kot tudi s finančnimi sredstvi. Glede na možnosti zagotavljanja finančnih sredstev za vzpostavitev prostora in pridobitvi konsenza med različnimi (potencialnimi) uporabniki prostora, obstaja velika sinergija v primeru vzpostavitve pisarne za Sopotnika. Predviden prostor je namreč dostopen, v centru mesta kjer so tudi druge servisne storitve.

Tudi tukaj se predlaga vzpostavitev stika s predstavnikom oz. izvajalci projekta Starejši za starejše, ki so neformalno in prostovoljno že izvajali prevoze za tiste (sosedo, sorodnike,..), ki so jih potrebovali.

4.3.4 Opredelitev ciljnih skupin

Ciljne skupine tega ukrepa so starejše osebe, ki same nimajo možnosti prevoza. Prav tako pa se želi aktivirati mlajše upokoјence, ki bi bili pripravljene kot prostovoljci sodelovati v projektu.

Združevanje obeh ciljnih skupin v enem projektu, ter vključevanje mlajših oseb, ki želijo sodelovati kot prostovoljci, pomembno vpliva na krepitev socialnih in medgeneracijskih stikov v lokalnem okolju ter s tem zagotavlja pozitivne učinke na več ravneh, ne samo na ravni zagotavljanja dostopnosti do storitev, ki jih starejši potrebujejo.

4.3.5 Opredelitev nosilcev in sodelujočih

- Zavod Sopotniki, kot ključen deležnik za razširitev svoje dejavnosti/dobre prakse na območje Idrijsko-Cerkljanskega.
- Sodelujoči pri tej aktivnosti sta tudi občini Idrija in Cerklje, saj je predvidena tako aktivna vloga kot tudi spremljanje rezultatov ter finančna podpora pri vzpostavitvi in zagotavljanju storitve. Občina Idrija je že pristopila k vzpostavljanju pogojev za vzpostavitev Sopotnika, predvideno je, da se Sopotnik vzpostavi (pisarna in organizacija) v Idriji in v kolikor občina Cerklje pristopi k projektu, se aktivnosti razširijo čez celo območje.
- Druge institucije (Rdeči križ, Karitas, CSD, Društva,...) s podporo pri pomoči zagotavljanja prostovoljcev za izvajanje prevozov.
- Kot sodelujoče je potrebno pritegniti tudi obe Društvi upokoјencev iz obeh občin, ki na terenu poznajo potencialne prostovoljce.

4.3.6 Ocena stroškov, možnosti financiranja

Začetni stroški so predvideni v obliki nakupa dveh avtomobilov in ene zaposlitve za koordinatorja programa oziroma organizatorja prevozov.

Nadaljnji stroški so predvideni v obliki sofinanciranja storitev. Podrobna členitev stroškov je zapisana v poglavju 6. Predvideni viri so viri iz občinskega proračuna oziroma poskušanje pridobitve virov v sklopu projektov.

4.3.7 Izvedljivost ukrepa

Ukrep je izvedljiv v smislu podlag v zakonodaji (ni posebnih ovir, model preizkušen in delujoč v drugih okoljih, prenos dobre prakse).

Najprej je potrebno vzpostaviti organizacijsko strukturo in preveriti sodelujoče inštitucije, ki bodo zagotavljale pomoč pri izvajanju teh storitev v smislu sodelovanja prostovoljcev (Karitas, Rdeči Križ, CSD).

Prav tako je ta ukrep smiselno izvesti v kolikor se vključi celotno območje Idrijsko-Cerkljanskega in pridobi tudi sofinanciranje s strani obeh občin. Ukrep je izvedljiv tudi v primeru, da se vključi samo Občina Idrija.

5 ANALIZA TVEGANJA

Pri analizi tveganja smo identificirali naslednja možna tveganja:

1. Politične menjave v sklopu prihajajočih županskih volitev

Tveganje morebitne menjave je predvsem v ne podpori za izvedbo predlaganih aktivnosti v akcijskem načrtu, ki so bile trenutnim izvoljenim osebam predstavljene. Ne podpora za predlagane ukrepe v akcijskem načrtu lahko pomeni ne zmožnost izvedbe predlaganega ukrepa tako z vidika podpore na splošno, kot tudi vidika finančne podpore za izvedbo aktivnosti. Predvsem za aktivnost zagotavljanja brezplačnih prevozov za starejše in aktivnost Terenskega socialnega delavca.

Tveganje se skuša obvladovati na način, da se je ukrepe predstavilo tudi drugim pomembnim deležnikom z možnostjo odločanja, ki niso tako odvisni od političnih menjav, in pri njih poiskalo podporo. Prav tako se je v občini Idrija to tveganje zmanjšalo, ker se je že v proračunu 2018 zagotovilo nekaj sredstev za pripravo projekta oz. vzpostavitev pogojev za Sopotnika.

Ukrep spodbujanja podjetništva na področju oskrbe starejših pa je zastavljen tako, da je delno izvedljiv brez finančne podpore občin v kolikor se pridobi finančna sredstva v okviru prijav na razpise, če bodo le ti predpisani (program Socialni oskrbovalec/Socialna oskrbovalka na domu).

2. Pomanjkanje sredstev za izvedbo ukrepov

Tveganje za ne izvedbo ukrepov je v pomanjkanju sredstev v primeru neuspešnih prijav na razpise ali ne podpori ključnih deležnikov.

Tveganje se poskuša obvladovati tako, da se čim več zaposlenih na ICRA seznanijo z akcijskim načrtom, da so vsi pozornejši na morebitne potencialne razpise, hkrati pa se aktivno išče še nadaljnjo podporo občin. Podpora občin bo, ne glede na razpise in projekte, nujno potrebna pri vzpostavitvi Brezplačnih prevozov za starejše in Terenskega socialnega delavca, prav tako pa v pretežni meri tudi za spodbujanje podjetništva.

3. Večje demografske ali socialno-ekonomske spremembe

Možne so tudi večje demografske ali socialno-ekonomske spremembe, zaradi katerih morebiti nekateri ukrepi v predlagani obliki ne bi bili več smiselni. Predvsem so tu mišljena večja ekonomska tveganja, ki bi lahko bistveno poslabšala socialno-ekonomski položaj prebivalcev. Prebivalci Idrijsko-Cerkljanskega, ne glede na uspešnost podjetji v katerih so zaposlenih – prejemajo podpovprečne plače, kar posledično pomeni zelo nizke pokojnine. V kolikor pa bi se povečala še brezposelnost, bi bilo potrebno razmišljati o bolj drastičnih ukrepih, ki bi zagotavljali minimalne pogoje za oskrbo starejših.

Za obvladovanje tveganja se predlaga spremljanje sprememb tekom izvajanja ukrepov in ustrezna prilagoditev ciljev. Prav tako se v primeru demografskih ali socialno-ekonomskih sprememb predlaga prilagoditev posameznih ukrepov.

4. Nezainteresiranost starejših za uporabo vzpostavljenih novih storitev

Obstaja možnost, da se starejši storitev ne bi želeli takoj posluževati, saj se težje privajajo na spremembe. Prav tako pa ne marajo prositi za pomoč.

Za obvladovanje tega tveganja se bo starejšim storitve postopoma predstavilo in obrazložilo ter na ta način zmanjšalo morebitne strahove pred novostmi in prošnjo po pomoči.

Predvideno je obveščanje o teh storitvah tako v občinskih brezplačnikih, obveščanje z letaki in obveščanje in pogovorne oddaje preko lokalnega radia. V primeru vzpostavitve pisarne Sopotnik, pa se predvideva tudi aktivnosti promocije v centru Idrije – z različnimi promocijskimi akcijami.

6 FINANČNI NAČRT IZVEDB POSAMEZNIH AKCIJ

Ocena stroškov je predvsem odvisna od obsega zastavljenih aktivnosti in pa od vključenih območji. Predvidene aktivnosti se potencialno lahko izvedejo v roku od 1 do 2 let in sicer za območje Idrijsko-Cerkljanskega. Najbolj izvedljiv (časovno, finančno, organizacijsko) je ukrep spodbujanja podjetništva. Ukrep vzpostavitve Sopotnika je izvedljiv v roku enega leta za območje občine Idrija, za Cerčno verjetno kasneje. Najtežje je izvedljiv ukrep vzpostavitve terenskega socialnega delavca, saj poleg večjih finančnih sredstev (zaposlitev, avtomobil, stroški terenskega dela, administrativni stroški) pomeni tudi večje organizacijsko breme za sodelujoče.

Predpostavlja se, da sta v vse ukrepe vključeni tudi obe občini in da se sofinanciranje izvede preko občinskega proračuna oziroma pridobitve projektov v okviru različnih programov.

6.1 Finančni načrt: Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših

Na področju oskrbe starejših je predvideno sofinanciranje tako podjetniških vsebin kot tudi predvidenega izobraževanja za NPK socialni oskrbovalec. Podjetniške vsebin se zagotavljajo iz več virov, tako kot j navedeno v poglavju 4.1.3 (svatovanja v okviru SPOT Goriške, svetovanja v okviru dopolnilnih dejavnosti, izvedba NPK v primeru sofinanciranja s strani ZRSZ).

Spodbujanje podjetništva na področju oskrbe starejših in drugih socialnih vsebin				Vrednost na enoto	Skupaj € z DDV	Predvidena sredstva sofinanc.
Predlog		Enota	Količina			
Vključenost	Vsebine se izvajajo za območje občin Idrija in Cerčno					
	Preveritev možnosti v okviru zakonodaje in organizacija koordinacijskih sestankov s CSD, Dom upokojencev Idrija, Zavod za zaposlovanje Idrija	ura	40	30	1.200,00	960,00
	Priprava predloga sodelovanja in letnega delovnega načrta za oblikovanje izobraževalnih vsebin s področja podjetništva, za izvedbo NPK-jev socialni oskrbovalec, za delo na terenu s potncilanimi ponudniki storitev za starejše	ura	40	30	1.200,00	960,00
	Strošek zaposlenega / koordinator / letni nivo (delo ICRA)	ura	240	30	7.200,00	5.760,00
	Stroški zunanjih storitev (predavatelji, izvajalci NPK)	kos	1	6100	6.100,00	4.000,00
	Stroški promocije (lokali radio, splet, obveščanje v drugih medijih)	kos	1	3000	3.000,00	1.967,21
SKUPAJ					18.700,00	13.647,21

6.2 Finančni načrt: Terenski socialni delavec

Predvideni stroški so stroški vzpostavitve pogojev v letu 2019 in prijava na razpis (LAS) ter delo terenskega socialnega delavca v letu 2020. V letu 2020 je predvideno sofinanciranje zaposlitve terenskega delavca, ostale stroške pokrijeta Občina Idrija in Občina Cerkno. Predpostavka je še, da materialne stroške, splošne stroške in stroške prevozov krijeta obe Občini. Predvidena je souporaba avtomobila CSD-ja.

Predlog	Terenski socialni delavec	Enota	Količina	Vrednost na enoto	Skupaj € z DDV	Predvidena sredstva sofinanc.
Vključenost	Občina Idrija in Cerkno; predvidena zaposlitev na CSD Idrija					
	Koordinacijski sestanki - predstavniki občine, CSD, ZZS, ZDI, PBI / zagotovitev v okviru lastnega dela občin in prostovoljskih organizacij	ura	40	0	0,00	0,00
	Priprava predloga sodelovanja in letnega delovnega načrta za terenskega socialnega delavca / predlog se pripravi na koordinacijskih sestankih / lastno delo	ura	40	0	0,00	0,00
	Strošek zaposlenega / delo / 33.plačilni razred	mesec	12	2000	24.000,00	19.200,00
	Splošni stroški (10 % stroška zaposlenega)	mesec	12	200	2.400,00	0,00
	Materialni stroški - stroški prevozov - ob predpostavki souprabe službenega avtomobila CSD	km	11000	0,2	2.200,00	0,00
SKUPAJ					28.600,00	19.200,00

6.3 Finančni načrt: Prevozi za starejše

Stroški za leto 2018 – preveritev in izobraževanje prostovoljcev in za leto 2019, prvo leto delovanja.

Predlog	Brezplačni prevozi za starejše	Enota	Količina	Vrednost na enoto	Skupaj € z DDV	Predvidena sredstva sofinanc.
Vključenost	V prvi fazi - Občina Idrija, z možnostjo širjenja na občino Cerkno				0,00	0,00
Aktivnost	Preverjanje in vključevanje potencialnih prostovoljcev za delo v projektu Sopotnik // zagotovitev v okviru lastnega dela občin in prostovoljskih organizacij	ura	40	0	0,00	0,00
	Izobraževanje prostovoljcev - sredstva zagotovi Občina Idrija iz proračuna za l. 2018	ura	40	25	1.000,00	0,00
	Vzpostavitev "pisarne" - oprema (pisarniška oprema, telefon, tiskalnik)	kos	1	2600	2.600,00	0,00
	Vzpostavitev "pisarne" - splošni stroški / letno	mesec	160	12	1.920,00	0,00
	Koordinacijske aktivnosti zaposlenega (stroški dela - predvideno javno delo)	mesec	12	600	7.200,00	0,00
	Strošek lizinga / letno	mesec	12	320	3.840,00	0,00
	Stroški goriva, vzdrževanja, cestnin	km	36000	0,2	7.200,00	0,00
	Stroški prevozov (strošek lizinga, bencin, cestnine, stroški vzdrževanja)	ura	100	30	3.000,00	0,00
SKUPAJ					26.760,00	0,00

7 TERMINSKI PLAN IZVEDBE

Za vse tri ukrepe v akcijskem načrtu se predvideva terminski plan izvede v letih 2019 – 2021 v okviru proračunskih zmožnosti občin oziroma na področju spodbujanja podjetništva na področju oskrbe starejših v okviru obstoječih projektov in podpore občin. Priprava na izvedbo pa se npr. v primeru ukrepa Sopotnik prične že v letu 2018 (zagotovljena sredstva s strani Občine Idrija).

V soglasju z občinami je potrebno podrobneje določiti aktivnosti, predvideti finančni in terminski plan. Predlog se pripravi v letu 2018 in se ga v primeru, da se spremenijo prioritete občin (lokalne volitve v novembru 2018), korigira konec leta 2018.

Glede na predlagane ukrepe se predvidi izvedljivost v naslednjih letih in sicer za ukrep spodbujanja podjetništva na področju oskrbe starejših se predvidi izvajanje od leta 2019 dalje, za terenskega socialnega delavca izvedba v 2020 – 2021 in za vzpostavitev brezplačnih prevozov za starejše, pripravljalne aktivnosti že v letu 2018, v letu 2019 pa dokončna vzpostavitev projekta najprej za območje Občine Idrija.

Kot nosilec priprave projektov in koordinator izvedbe je predvidena Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija. Za koordinacijo in izvedbo projekta Terenski socialni delavec pa druge institucije (npr. CSD ali Občina).

Pustatičnik, P. 2018. Storitve E-oskrba - Varni in povezani na domu (ppt predstavitev za diskusijsko srečanje). Ljubljana.

Regionalni razvojni program (RRP) Severne Primorske (Goriške) razvojne regije 2014 – 2020 (Vir: [http://www.icra.si/datoteke/PDF/MRRA/2015/Regionalni%20razvojni%20program%20Severne%20Primorske%20\(Gori%20ke%20razvojne%20regije\)%202014-2020.pdf](http://www.icra.si/datoteke/PDF/MRRA/2015/Regionalni%20razvojni%20program%20Severne%20Primorske%20(Gori%20ke%20razvojne%20regije)%202014-2020.pdf); april 2018)

Partnerski sporazum, (Vir: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/PS_koncna_potrjena_141028.pdf; april 2018)

Strategija lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS s CILjem, Verzija 27.1.2016, Vir: http://las-sciljem.si/a_datoteke/PDF/2016/Obrazec_SLR_CILj.doc, april 2018

Inovativna strategija trajnostnega razvoja občine Idrija, revizija 2018, Vir: Interno gradivo Občine Idrija.

Inštitut za socialno varstvo, Izvajanje pomoči na domu, Analiza stanja 2015, Končno poročilo, julij 2016.

Inštitut za socialno varstvo, Izvajanje pomoči na domu, Analiza stanja v letu 2012, Vmesno poročilo, maj 2013.

Zakon o socialnem varstvu (Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A); neuradno prečiščeno besedilo, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO869>, splet, 11.06.2018

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, Ur.l. št. 36/2018, 30.05.2018

Prepoved opravljanja dejavnosti: http://www.id.gov.si/si/delovna_podrocja/socialne_zadeve/prepoved_opravljanja_socialnova_rstvenih_dejavnosti/prepoved_opravljanja_socialnovarstvenih_dejavnosti_petim_izvajalcem_v_posavju/; splet, junij 2018

Dovoljenje za opravljanje dejavnosti socialno varstvenih storitev: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/izvajalci/dovoljenje_sociala/, splet, junij 2018

Poročilo o izvajanju storitve Pomoč na domu v letu 2016 – Občina Cerčno. 2017. Vir: http://www.cerkno.si/wp-content/uploads/2017/03/gradivo_17_seje_2017_tocka_10_priloga_2_letno_porocilo_dui.pdf , splet, 26. 06. 2018.

Poročilo o izvajanju storitve Pomoč na domu v letu 2016 – Občina Idrija- 2017. Vir: <https://www.idrija.si/files/other/news/54/9561220-5%20PORO%C4%8CILO%20O%20IZVAJANJU%20KONCESIJE%202016.pdf> , splet, 26. 06. 2018.